

Eerlijk gezegd

"Ik werkte al zo'n dertien jaar bij een aannemingsbedrijf en had me weten op te werken van receptioniste tot directiesecretaresse. Op zich had ik het best naar mijn zin, maar toch wilde ik iets anders gaan doen, want mijn affiniteit met kalkzandsteen, houten dorpels en waterkering was niet erg groot. Ik zocht iets met meer gevoel en minder commercialiteit. Een paar keer ben ik toen gaan neuzen bij het *Centrum voor Werk en Inkomen* in mijn woonplaats en daar kwam ik uiteindelijk de baan van mijn dromen tegen: tolk Nederlandse gebarentaal. De daaraan gekoppelde hbo-opleiding leek mij, in combinatie met mijn baan, echter iets te veel van het goede. Het weerhield mij er in elk geval niet van open sollicitatiebrieven te sturen naar instellingen die te maken hadden met dove mensen. Tot mijn grote vreugde werd ik uiteindelijk aangenomen bij een niet-commercieel bureau dat bemiddelt in tolken voor (plots)doven, slechthorenden en doofblinden. Bij het bureau staan meer dan tweehonderd geregi-

haal. Het geeft mij een kick als ik de juiste tolk kan vinden voor iemand; als het lukt om een zieke tolk te vervangen, zodat een leerling gewoon de lessen kan blijven volgen; als ik een tolk vind die mee kan naar het spreekuur van een arts of als er een spoedopdracht binnenkomt die ik snel kan afhandelen. Bij dat laatste moet je bijvoorbeeld denken aan een acute ziekenhuisopname of een aangifte op het politiebureau. Om die reden zijn wij ook vierentwintig uur per dag bereikbaar. De laatste jaren neemt het werk behoorlijk toe. Het aantal slechthorende Nederlanders ligt al op anderhalf miljoen. Door de vergrijzing neemt

van de diensten van een tolk gebruik te kunnen maken in verschillende situaties. De overheid heeft hiervoor subsidies beschikbaar gesteld. Het enige wat je hiervoor moet doen is een aanvraag indienen, omdat het persoonsgebonden is. Het is dus echt niet nodig dat iemand die doof wordt stopt met een opleiding, omdat hij of zij het onderwijs niet meer kan volgen. Er zijn tegenwoordig zelfs zogeheten schrijftolken. Zij gebruiken geen gebaren, maar kunnen met behulp van een speciaal toetsenbord het gesproken omzetten in tekst. Met zo'n veyboard gaat dat veel sneller dan op een gewoon toetsenbord. Er zijn dus voldoende mogelijkheden, je moet het alleen even weten. En soms ook willen, want ik merk in mijn werk dat met name mensen die worden overvallen door doofheid, dit voor de buitenwereld liever niet willen weten, laat staan op zoek gaan naar hulp. Aan de andere kant valt het mij ook op dat de maatschappij hard is voor hen die iets mankeren. Je valt al snel buiten de boot. Zo

Monique: 'De maatschappij is zo hard voor mensen die iets mankeren. Doven vallen dan ook al snel buiten de boot'

streerde tolken ingeschreven en daarnaast ook nog eens vijfenzeventig studenttolken, die zo ervaring kunnen opdoen. In mijn omgeving kende ik geen mensen met gehoorproblemen en er ging een wereld voor mij open. Zo kreeg ik opeens dove collega's. Om met hen te communiceren ben ik de cursus *Nederlands Met Gebaren* gaan volgen. Die cursus stelt je in staat te communiceren met iedere dove of slechthorende die goed kan liplezen en ondersteunende gebaren kan afzien. Het *Nederlands Met Gebaren* is overigens onderdeel van de vierjarige hbo-opleiding tolk gebarentaal. Bij doofblinde mensen moeten de tolken die gebarentaal in de kom van hun handen laten voelen. Ook daarvoor zijn weer speciale tolken, want niet elke tolk vindt dat prettig om te doen.

In het begin liep ik tegen gekke dingen aan. In mijn administratieve functie word ik ook geacht presentaties te geven aan doven en slechthorenden. Daar zit dan natuurlijk een doventolk bij. Het was de eerste keer een aparte gewaarwording dat niemand mij aankeek tijdens zo'n presentatie. Iedereen richtte zijn ogen op de tolk, maar dat wende gelukkig snel. Voor mij is dit de baan geworden waaruit ik enorm veel voldoening

ook het aantal mensen met ouderdomsdoofheid toe. De bevolkingsdichtheid tenslotte leidt tot meer gevallen van lawaaidoofheid. Steeds meer mensen lichten wij dus voor over de mogelijkheden bij doofheid. Zeker mensen die te maken krijgen met plots doofheid valt de nieuwe situatie vaak rauw op hun dak. Plots doofheid overvalt je; van het ene op het andere moment hoor je niets meer. Het kan je overkomen na een ongeval, maar ook een simpele virale infectie kan hiertoe leiden. Er is nog geen wetenschappelijke verklaring voor plots doofheid, maar de gevolgen zijn erg ingrijpend.

Waar ik mij tot op de dag van vandaag over verbaas is het gegeven dat veel (plots)doven, slechthorenden en doofblinden niet eens weten dat het mogelijk is gratis

herinner ik mij het verhaal van een vader die in eerste instantie voor zijn slechthorende dochter op school een tolk had geregeld. Dat was van korte duur, want de juf wilde al gauw geen tolk in de klas. Ze voelde zich erg op haar vingers gekeken. Het is jammer dat zo'n meisje met een goed stel hersens, maar een slecht gehoor op deze manier niet in staat wordt gesteld op een eenvoudige manier onderwijs te volgen. Ook schrijftolken worden niet overal geaccepteerd, zo is mijn ervaring. Je hoort hen tijdens bijeenkomsten typen en sommige horenden blijken daar last van te hebben... Kortom, ik loop in mijn werk soms aan tegen onbegrip van de maatschappij en ik vind het dan ook erg belangrijk dat wij de horende wereld informeren over de communicatiemogelijkheden met doven. Tegelijkertijd blijf ik dove, slechthorende en doofblinde mensen attenderen op de hulp die een bemiddelingsbureau hen kan bieden." ❁

Voor meer informatie kunt u terecht op de website van stichting *Tolknet*: www.tolknet.org.

interview: monique van der vlugt